

בס"ד.

וַיֵּצֵא יְהוָה וְלִלְוֹם בְּלִוְיֵם הָהֵם כְּלִוְמוֹ בְּיָוִם קָרָב

יְמֵי-חָקֶם וַיִּשְׁמַר-אֱלֹהֵי וַיִּתְּבַלְּנוּ חֲסֵדֵי יְהוָה - יש חובה להתכונן בהתרחשויות הגדולות שרואות עינינו, ולראות את חסדי ה' על אף הצער, ואת הנס הגדול על אף הצללים:

אגרות הראיה (מוסד הרב קוק) / סדר ב / תשל

"... אנחנו עם יודעי האותיות בספר ד', כספר התורה הכתוב מרוח ד' אל עולם ושפעת אמרת קדשו החיה לנצח, אשר לא ישוב ריקם דבר אחד מדבריה, כספר ההויה, והתולדה הכללית והאנושית, אנחנו יודעים הננו לקרא גם כן, על ידי אנשי-חמודות, ואורם החי בקרבנו, גם את הכתב המטושטש הזה של מסבות המאורעות האלה..."

ה' בעל מלחמות

אמנם, יש הסברים ובירורים שונים לגבי פרוץ מלחמה זו, אבל מעל לכל ההסברים נמצא עניין פשוט, שיש ריבון לעולם, קורא הדורות מראש, שמסדר גם את ענייני המלחמות:

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ב עמוד ב

"... אמר להם הקדוש ברוך הוא: במאי עסקתם? אומרים לפניו: רבש"ע ... הרבה מלחמות עשינו, וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה. אמר להם הקדוש ברוך הוא: כל מה שעשיתם - לצורך עצמכם עשיתם... מלחמות אני עשית, שנאמר: יהוה איש מלחמה..."

ומכל מלחמה צומחת ישועה:

עת מלחמה | הרב עובדין מנחם

"הימים הללו הינם ימים הדורשים מאיתנו עבודת רוח גדולה! הסתכלות של אמונה, פוקחת את עינינו, לראות את הגבורה המתגלה בכנסת ישראל ממעמקי נשמתה, גבורת הכלל וגבורת היחידים המתפרטת מתוכה..."

אנו אומרים בתפילה 'בעל מלחמות זורע צדקות מצמיח ישועות' - הקב"ה נקרא 'בעל מלחמות'. המלחמה עוקרת בבת אחת דמיונות מרובים, חזרעת בנו זרעים יותר טהורים, ומשנה בבת אחת את כל השיח הציבורי, ואנו מקימים ומתפללים שהזרעים של הצדקה יגדלו להיות צמחים של ישועה."

עליו להרים את המחשבות והרגשות שלנו על-פי גודל מהותה הפנימית של המלחמה. ככל שנצלח לעשות כן, כך נוכל להפיק רוח חיים אמיתית בליבנו ובלב כל הסובכים אותנו. נצחונו תלוי בגדולת הרוח:

אגרות / המלחמה / א

לְשֵׁי-מַלְחָמָה גְדוֹלָה בְּעוֹלָם מִתְעוֹרָר כֹּס מִשִּׁים. עַת הַדְּמִיר הַגִּיעַ, זְמִיר עֲרִיצִים, הַרְשָׁעִים וְנִסְדִּים מִן הַעוֹלָם וְהַעוֹלָם מִתְבַּסֵּם, וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ... נְאֻמָּה כִּי כִתְּם הַמַּלְחָמָה מִתְבַּסֵּד הַעוֹלָם בְּרוּחַ חֵדֶשׁ וְרָגְלֵי מִשִּׁים מִתְגַּלִּים בְּיוֹמֵנו, וְלִפֵּי עֶרְכָּה שֶׁל גְּדֵל הַמַּלְחָמָה בְּמִתְבַּסֵּד וְאִי-כֹתֵה כִּכָּה תְּגַדֵּל הַצִּפִּיהַ לְרָגְלֵי מִשִּׁים שְׂבָה...

בס"ד.

וַיְהִיחַ בְּיָוִם הַהוּא בְּיָוִם גּוֹג עַל-אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל - מלחמת גוג ומגוג

יש השואלים אם מערכה זו היא חלק ממלחמת גוג ומגוג... קשה לענות על שאלות מעין אלו, וכבר כתב הרמב"ם:

רמב"ם הלכות מלכים פרק יב הלכה ב

"וכל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו, שדברים סתומין הן אצל הנביאים, גם החכמים אין להם קבלה בדברים אלו... ועל כל פנים אין סודור הויית דברים אלו ולא דקדוקיהן עיקר בדת, ולעולם לא יתעסק אדם בדברי ההגדות, ולא יאריך במדרשות האמורים בענינים אלו וכיוצא בהן, ולא ישמם עיקר, שאין מביאין לא לידי יראה ולא לידי אהבה... אלא יחכה ויאמין בכלל הדבר."

ובאמת באופן כללי אנו רואים עין בעין כשגב ה' ציון, והתגשמות דברים הנביאים:

שמות (פרשת בשלח) פרק טז פסוק יג - יד

"וַתִּזְוֶה בְּחֹסְדֶךָ, עִם-יְהוָה וְאֶתְּנֶה בְּעוֹלָה אֶל-יְהוָה קֹדֶשׁ: שְׁמֵעוּ עַמִּים יִרְאִי וְיִיחַ אֲחֻז יִשְׂרָאֵל כְּכֹלְשֶׁת"

בְּקִרְבָּיו אֶת-קִיּוֹת יִשְׂרָאֵל מִן-הַעַמִּים... וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:

יחזקאל פרק כח פסוק כה - כו

(כה) כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּקִרְבָּיו אֶת-קִיּוֹת יִשְׂרָאֵל מִן-הַעַמִּים אֲשֶׁר יִפְעוּ בָּם וְתִקְהַשְׁתִּי בָּם לְעֵינֵי הָעָם וְיִשְׁבּוּ עַל-אֲדָמַתָּם אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדֵי לְעִקְבָּם: (כו) וְיִשְׁבּוּ עֲלֶיהָ לְכַסּוֹת וּבָנוּ בָתִּים וְנִטְעוּ כַרְמִים וְיִשְׁבּוּ לְכַסּוֹת בְּעִשְׂתֵי שָׁפְטִים כְּכֹל הַשְּׂאִטִּים אֲתֶם מִסְבִּיבוֹתֵם וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:

יֹסֵף נִקְמָה לְהַנְקֵם מִצְרָיִם:

ירמיהו פרק טז פסוק י - יא

(י) וְהָיִים הַהוּא לְאֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת יְוִם וְנִקְמָה לְהַנְקֵם מִצְרָיִם וְאֶכְלֶה וְזָרַב וְשִׁלְּעָה וְרִתְּנָה מִדְּבַר כִּי וְזָכוּ לְאֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת בְּאַרְץ צֹפֹן אֶל-זְהַר-פְּרַת: (יא) וְלִי גִלְעָד וְקִזְוִי אֲדֹנָי בְּתוֹלְתֵי בְתֵי-מִצְרָיִם לְשָׂאן הַרְבִּיבֵי רַפְאוֹת הַעֲלָה אֵין לָרִי:

כמוכן, יש מקום לבירורים על אחריותם של אישים וגופים למלחמה, והרי אפילו מלך מבית דוד זנים אותו, אם יש עליו דין, וכל זה, מתוך זהירות כפולה ומכופלת בשמירת הלשון, במיוחד כשהדבר נוגע לכלל ישראל. אך אין זה גורע מהאמת היסודית שה' הוא בעל המלחמות.

פוחנו הצבאי הוא נס הנסים:

א. הגבורה להילחם בצירוף הכישרון המלחמתי מהווים נס:

שמואל א פרק ז'

(לב) ויאמר דוד אל שאול אל יפל לב אדם עלי עבדך ילך ונלחם עם הפלשתי הזה: (לג) ויאמר שאול אל דוד לא תוכל ללכת אל הפלשתי הזה להלחם עמו כי נער אתה והוא איש מלחמה מצריו: (לד) ויאמר דוד אל שאול רעה היה עבדך לאביו בצאן ובא הארי ואת הדוב ונשא שה מהעדר: (לה) ויצאתי אחריו והכתינו והצלתי מפיו ונקם עלי והסזקתי בדקנו והכתינו והמיתנו: (לו) גם את הארי גם הדוב הפה עבדך והיה הפלשתי הערל הזה כאשר מקם כי מרף מערכת אלהים סיים: (לז) ויאמר דוד יקוק אשר הצלני מיד הארי ומיד הדב הוא יצילני מיד הפלשתי הזה ויאמר שאול אל דוד לך ויקוק יהיה עמך:

מסכת בבא קמא דף ק' עמוד א' :

מתיב רב ששת: רועה שהיה רועה והניח עדרו ובא לעיר, ובא זאב וסרף, ובא ארי ודרס – אין אומרים: אילו היה שם היה מציל, אלא אומדין אותו; אם יכול להציל – חייב, ואם לאו – פטור. ואמאי? נימא ליה: אי הוית התם – הוה מקיים ב' (שמואל א' ז' ט"ז) גם את הארי גם את הדוב הכה עבדך! – משום דאמר ליה: אי הוית חוית לאיתרושי לך ניסא – הוה איתרושי לך ניסא כרבי חנינא בן דוסא, דמתין עיזי דובי בקרנייהו. – ונימא ליה: נהי דלניסא רבה לא הוה חוינא, לניסא זוטא חוינאו – קשיא.

תוד"ה 'מתיב רב ששת':

תמא אמאי לא פריך ממתינתו להטועלים (פסל דף ט"ז) לתנן הארי והדוב הרי זה לונס ואמאי נימא אילו נלחם בהם הוה מקיים ביה גם את הארי וק' **למא** להאם כיון שזיה קם ולא כל לו **כוח** נצורה אף יכול למא דהוה מקיים ביה אכל הכא קלא הוה קם ללמא אי הוה הכא הוה כו **כוח** ונצורה ודעת להלחם והוה מקיים ביה גם את הארי כו'.

לנתיבות ישראל א' ע"מ קפ"ב :

נהג הגענו... עם כל הנסים והנפלאות שנתגלו במערכותינו הצבאיות והמדיניות, אל פרק זמננו זה ואל קיום מצונו זה. **אומנם** גם הנסים ופלא הנפלאות, היסוד והשורש של כל אלה אשר הראו ד', הלא הוא ענינו של היום הזה: הכרות והחלטה כי קמת ותהי מדינת ישראל, כי התחילה קמה וגם ניצבה עצמאות שליטתנו על ארץ אבותינו מורשת נחלתנו. "האי יומא דקא גרים" (פסחים סח:) **אומץ** הגבורה ושן הרוח הוא של אנשי צבוריותנו, אשר נתכנסו בינם ב' אידי בבית המשפיות בתל אביב ודריעו אל מרחבי העולם כולו וממשלתנו כי יש מדינת ישראל... אחד הוא עם רוח הגבורה הנשגבה של גיבורי צבאותינו קדושינו, לכל פלגותיהם, מוסרי נפשותיהם הטהורות על קדושת ד' וארצו ועמו ותורתו... **אומץ** הגבורה הזה, במסירות הנפש ובהתמסרות הרוח, אשר הפיח בתוכנו אלהי אבותינו קורא דורותינו, הוא הנהו יסודם ושורשם של כל הנסים והנפלאות אשר בהתגלותו זאת עלינו בהגיעו אותנו אל זמננו זה ואל קיומנו זה. על דברי הגמ' בבבא מציעא ק"י... מבואר כי רוח הגבורה והדעת להלחם המתגלה באדם, להתגבר על כוחות המשחיתים ומתנגדים לקיומו, הוא נס המופיע ממרומים, בכוח הדחיפה הרוחנית העליונה והפנימית העושה את ההתעוררות וההתאמצות ואת ההתחכמות וההתגברות לתנופת ההצלחה והתקומה. ואם כך הוא במעשה הצלה וישועה של דוד, במרעית צאנו הפרסית, בטרם היותו מלך ישראל... על אחת כמה וכמה בעניין כלל ישראל ומחלף ישועות ומעשה הצלתי ותקומתו, שהגנו באים כאן בכגע ישיר וברור וגלוי 'כרות הגבורה והדעת' המופיע עלינו, גם בניסא רבא וגם בניסא זוטא (ב"מ קי.) ומנצחנו בניגיותיו.

ב. מתוך כך אומר מו"ר הרב צבי יהודה קוק זצ"ל:

לנתיבות ישראל / חלק א / מאמר שלושים ושבע – לתקף קדשתו של יום עצמאותנו
"... מבאר כי 'רוח הגבורה והדעת' המתגלה באדם, להתגבר על כחות המשחיתים ומתנגדים לקיומו, הוא נס המופיע ממרומים, בכנס הדחיפה הרוחנית העליונה והפנימית, העושה את ההתעוררות וההתאמצות ואת ההתחכמות וההתגברות לתנופת ההצלחה והתקומה... על אחת כמה וכמה בענין כלל ישראל ומחלף ישועות ומעשה הצלתי ותקומתו, שהגנו באים כאן במגע ישיר וברור וגלוי 'ברוח הגבורה והדעת' המופיע עלינו...".

ג. וכה למדנו הרמב"ם, שמביא הרבה פסוקים הקובעים שרוח ה' היתה שורה על השופטים כגון יפתח ושמשון, והרי לא מזכרת אף נבואה שנאמרה מפייהם ברוח ה':

מורה נבוכים חלק ב' פרק מ"ה

"המדרגה א - תחלת מדרגות הנבואה, שילוח לאיש עזר אלהי שיניעו ויזרחו **למעשה טוב גדול, כהצלת קהל חשוב מקהל רעים, או הציל חשוב גדול, או השפיע טוב על אנשים רבים, וימצא מעצמו לזה מניע ומביא לעשות, וזאת תקרא רוח ה', והאיש אשר ילוח אליו זה הענין יאמר עליו ש'צלחה עליו רוח ה', או 'לבשה אותו רוח ה', או 'נחה עליו רוח ה', או 'היה עמו ה'".**

וזאת היא מדרגת שופטי ישראל כלם אשר נאמר בהם על הכלל, 'אני-הקים; הנהו להם שפטים ונבי; הנהו עם-השפט וקושיעם', וזו גם כן מדרגת יועצי ישראל החשובים כלם, והתבאר זה בפרט בקצת השופטים והמלכים, ונבקי על-יפתח רום; הנהו, ונאמר בשמשון ו'תצלח עליו רום; הנהו, ונאמר ו'תצלח רום-אלהים על-שאלו קשמעו את-הדברים האלה', וכן נאמר בעמשא כאשר הניעהו רוח הקודש לעזור את דוד, 'אני לבשה את-עמשי' ראש השלושים השלישים לך דויד ועמך בן-ישי'.

ודע שכמו זה הכח לא נבדל ממש רבינו מעת השיגו לגדר האנשים, ולזה התעורר להרוג את המצרי, ולמנוע הרשע משני הנצים, ומחזק זה הכח בו עד שאחרי פחדו וברחו והגיעו למדין והוא גר ירא, כאשר ראה מאומה מן העול לא משל בעצמו מהסירו ולא יכול לסובלו, כמו שאמר 'אני קם משה ויזשען'.

וכן נלוה אל דוד כמו זה הכח אחר שנמשח בשמן המשחה, כמו שאמר הכתוב בו ו'תצלח רום; הנהו אל-דוד מקיום הקוא ומעלה, ולזה התגבר אל הארי ואל הדוב והפלשתי.

וכיוצא ברוח ה' הזאת, לא הביאה אחד מאלו לדבר בדבר, אבל **תכלית זה הכח** להעיר זה המחזק לפעל אחד, ולא לאי זה פעל שיזדמן, אלא לעזור עשוק, אם אחד גדול או קהל, או מה שמביא לזה, וכמו שאין כל מי שרואה חלום אמתי נביא, כן אין כל מי שילוח אליו עזר לדבר אחד איזה דבר שמדמן, כקנות ממון, או הגיע לענין מיוחד בו, יאמר עליו שהתחברה אליו רוח ה', או ה' עמו, ושהוא עשה מה שעשה ברוח הקודש, ואמנם נאמר זה במי שעשה טוב גדול מאד, או מה שמביא אליו כהצלחת יוסף בבית המצרי, אשר היתה סבה ראשונה לענינים גדולים התחדשו אחר כן... [וכקדמו בזה תרגום יונתן שתרגם (8 פעמים): 'אני; הנהו' – 'רום גבורא מן קדם יי']: